

Číslo spisu: 14931/2025-M_OdISVZA
Číslo záznamu: 25569/2025

V Bratislave, 11. marca 2025

ROZHODNUTIE O POVINNOSTI PRIJAŤ NEODKLADNÉ OPATRENIE

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d), ustanovenia § 7 ods. 6 zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) a podľa ustanovenia § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

UKLADÁ

DOZOROVANÉMU SUBJEKTU

podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach

POSKYTOVATEĽOVI SOCIÁLNEJ SLUŽBY

**LIKAVA – centrum sociálnych služieb, Likavka 9,
034 95 Likavka, IČO 00647781**

(ďalej len „poskytovateľ sociálnej služby“ alebo „dozorovaný subjekt“)

povinnosť prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, a to:

v súlade s ustanoveniami § 10 zákona o sociálnych službách NEPOUŽÍVAŤ PROSTRIEDKY TELESNÉHO OBMEDZENIA PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY, ak nie je priamo ohrozený život alebo zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb a ani prostriedkami telesného obmedzenia, ktoré zákon o sociálnych službách nedovoľuje – teda MECHANICKY NEOBMEDZOVAŤ VOLNÝ POHYB PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY, ktorým dozorovaný subjekt poskytuje sociálnu službu používaním obmedzovacích pomôcok ako napr. pás, popruh alebo zábrana na lôžku, IHNEĎ.

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

1. Poverení zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) na základe poverenia na výkon dozoru podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 24/2025/OdISVZA_SS začali dňa 24.02.2025 u poskytovateľa sociálnej služby výkon dozoru nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb.

K VÝROKU ROZHODNUTIA

2. Pri výkone dozoru dňa 27.02.2025 v mieste poskytovania sociálnej služby – **Likavka 9, 03495 Likavka**, kde poskytovateľ poskytuje prijímateľom sociálnu službu v špecializovanom zariadení, v domove sociálnych služieb a v zariadení pre seniorov bolo poverenými zamestnancami ISV približne v čase o 12:45 hodine zistené, že poskytovateľ sociálnej služby využíva mechanické obmedzenie voľného pohybu prijímateľiek sociálnej služby v špecializovanom zariadení, pani [REDACTED] [REDACTED] a pani [REDACTED] [REDACTED] použitím fixačného pásu na lôžko. Prijímateľky sociálnej služby boli týmto fixačným pásom fixované v oblasti hrudníka a pripútané o matrac a rám postele. Použitá fixácia neumožňovala prijímateľkám sociálnej služby samostatné uvoľnenie sa z tohto obmedzenia bez pomoci inej osoby – teda samostatné odviazanie /uvoľnenie si pásu/ popruhu a vykonať následný pohyb alebo zmenu polohy na lôžku, ktorého sú prijímateľky schopné (otočiť sa, sadnúť si). Súčasne mali prijímateľky na lôžku zodvihnuté bočnice. Prijímateľka sociálnej služby pani [REDACTED] nemala na dosah signalizačné zariadenie, ktorým by si privolala personál v prípade potreby pomoci. Prijímateľky sociálnej služby v danom čase nejavili známky nepokoja, agresivity, či iného priameho ohrozenia života a zdravia.
3. V posudku o odkázanosti na sociálnu službu zo dňa 04.11.2024 má prijímateľka sociálnej služby pani [REDACTED] [REDACTED] uvedený stupeň odkázanosti VI. a podľa posudku je odkázaná na dohľad pri väčšine činností, je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch pohybu po rovine, chôdza aspoň 50 krokov bez pomoci s možnosťou použitia pomôcok – barla, palica, chodítko, G-aparát, alebo s vozíkom minimálne 50 metrov bez pomoci. U prijímateľky sociálnej služby došlo k zhoršeniu zdravotného stavu a mobility následkami pádu (úraz bedrového kĺbu). Poskytovateľ zaznamenal „Protokoly o úraze prijímateľa sociálnych služieb“ dňa 29.11.2024, 07.12.2024 a dňa 15.12.2024 s následnou hospitalizáciou pani [REDACTED]. Po návrate prijímateľky sociálnej služby z hospitalizácie dňa 20.12.2024 je v záznamoch celodennej služby uvedené: „o 8.50 návrat z nemocnice ÚVN. Vrátili ZZ, KP. Zmenená liečba, aplikovať ráno fraxiparin 0,4 s. c., klientka nepokojná, imobilná, po oper. LDK., má zaved. PK. Prevedená fixácia klientky pre vysoké riziko pádu. Informovaný p. riaditeľ a p. [REDACTED], o 14.20 bol ju navštíviť p. riaditeľ súhlasí s fixáciou“. Hlásenie nočnej služby zo dňa 20.12.-21.12.2024 uvádza: „obyvatel'ka p. [REDACTED] – 3x sa vyvliekla z fixácie, nespala celú noc, potrhala plienku, vytrhla si PK“. Hlásenie celodennej služby zo dňa 21.12.2024: „obyv. [REDACTED] – fixovaná počas dňa pre riziko pádu, hematómy oše. heparoidom, ošetrená pooperačná rana“. Záznam z nočnej služby 21.12-22.12.2024 uvádza: „3A. obyvateľka nespala celú noc, sedela na posteli, trhala plienky, dávala dole krytie z pooperačnej rany“.
4. Poskytovateľ predložil dokument „Použitie bočníc a fixačného pásu na lôžku klienta“ zo dňa 02.02.2025 prijímateľky pani [REDACTED] [REDACTED], kde sa uvádza dôvod používania bočníc a fixačného pásu na lôžku. Vzhľadom k celkovému stavu klientky bolo pri plánovaní služby stanovené riziko pádu. Fixačný pás sa používa ako prevencia zvýšeného rizika pádu, kedy je prijímateľka nepokojná, nie je orientovaná a nedokáže posúdiť zvýšené riziko, fixačný pás je použitý pokiaľ trvá riziko a to na nevyhnutne potrebnú dobu. Bočnice na lôžku sú používané ako prevencia rizika a to na dobu nevyhnutne potrebnú pokiaľ trvá riziko pádu - po celý deň, keď je prijímateľka na lôžku. Dokument je podpísaný kľúčovým pracovníkom. Poskytovateľ nepredložil dokumentáciu o časovom rozpätí fixácie na lôžku, o polohovaní, pitnom režime nakoľko uviedol, že daná dokumentácia je súčasťou ošetrovateľského procesu.
5. V posudku o odkázanosti na sociálnu službu zo dňa 15.05.2023 má prijímateľka sociálnej služby pani [REDACTED] [REDACTED] uvedený stupeň odkázanosti VI. a podľa posudku je odkázaná na potrebu dohľadu pri väčšine činností. Je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby

pri úkonoch zmeny polohy, sedenia a státia, zmena polohy zo sedu a do sedu, státie a vydržanie v stoji aspoň 10 minút, prípadne s pridržovaním alebo pomôckou. V dokumente „Individuálny plán“ zo dňa 09.01.2025 poskytovateľ uvádza deficitu u prijímateľky sociálnej služby výkriky, zabúdanie, je nepokojná, imobilná. Dňa 26.09.2023 jej poskytovateľ stanovil riziká – riziko sociálnej izolácie, riziko zmeny psychického stavu, riziko úrazu, poranenia, pádu spojené s rizikom vzniku imobility, riziko narušenie celistvosti/integrity/kože, riziko zablúdenia/dezorientácie. Dňa 09.01.2025 poskytovateľ stanovil riziká – riziko sociálnej izolácie, zhoršenie psychického stavu, dehydratácia.

6. Poskytovateľ predložil dokument „Použitie bočnic a fixačného pásu na lôžku klienta“ zo dňa 09.02.2025 prijímateľky pani [REDACTED], kde sa uvádza dôvod používania bočnic a fixačného pásu na lôžku. Vzhľadom k celkovému stavu klientky bolo pri plánovaní služby stanovené riziko pádu. Fixačný pás sa používa ako prevencia zvýšeného rizika pádu, kedy je prijímateľka nepokojná, nie je orientovaná a nedokáže posúdiť zvýšené riziko, fixačný pás je použitý pokiaľ trvá riziko a to na nevyhnutne potrebnú dobu. Bočnice na lôžku sú používané ako prevencia rizika a to na dobu nevyhnutne potrebnú pokiaľ trvá riziko pádu - po celý deň, keď je prijímateľka na lôžku. Dokument je podpísaný všeobecným lekárom a kľúčovým pracovníkom. Poskytovateľ nepredložil dokumentáciu o časovom rozpätí fixácie na lôžku, o polohovaní, pitnom režime nakoľko uviedol, že daná dokumentácia je súčasťou ošetrovateľského procesu.
7. Zamestnankyňa poskytovateľa sociálnej služby pani [REDACTED] v rozhovore uviedla, že fixačné pásy sa používajú u prijímateľky pani [REDACTED], z dôvodu nepokojna na lôžku a úrazu/zlomeniny krčka stehennej kosti. Fixácia prijímateľky sociálnej služby je aj na základe priania príbuzného. Zároveň zamestnankyňa pani [REDACTED] v rozhovore zamestnancom ISV potvrdila používanie fixačného pásu pre pani [REDACTED] z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu a z dôvodu úrazu. Uviedla, že prijímateľka je na lôžku nepokojná, snažila sa o prekonanie bočnic na lôžku. Z uvedeného dôvodu sa u nej používa fixačný pás. Zamestnankyňa ďalej uviedla, že aj u prijímateľky sociálnej služby pani [REDACTED] sa používa fixačný pás z dôvodu, že sa tiež snaží prekonať bočnice na lôžku. Fixačný pás sa teda používa ako prevencia rizika pádu z dôvodu toho, že obe prijímateľky sociálnej služby sa zábranu snažia prekonať.
8. Z pozorovania ISV, výpovede zamestnancov a vedenej dokumentácie nevyplývalo, že by boli hľadané **iné možnosti prevencie pádu ako fixácia prijímateľov sociálnej služby**. Aj pri prípadnej opodstatnenosti ochrany prijímateľa pred pádom by pri poskytovaní sociálnej služby mali existovať časové úseky, kedy sa personál prijímateľovi individuálne venuje, priamo dohliada a kedy nebude fixácia/ obmedzenie potrebné.
9. Zákon o sociálnych službách vo svojom ustanovení § 10 ods. 1 určuje **primárne zákonné pravidlo pre poskytovateľa sociálnych služieb, a to pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení nepoužívať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby**. Zákonnou výnimkou je situácia, **ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb**. I vtedy je však možné použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby **len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia**, pričom podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona o sociálnych službách majú prostriedky obmedzenia netelesnej povahy prijímateľa sociálnej služby prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia. Za prostriedky telesného obmedzenia sa v ustanovení § 10 ods. 3 zákon o sociálnych službách určuje **zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore**

psychiatria. Ide pritom o **taxatívny výpočet** týchto prostriedkov, z ktorého nie je prípustné nijak (ani analogicky) vybočiť.

10. **Používanie ochranného pásu, popruhu alebo zábrany na lôžko nie je podľa zákona o sociálnych službách možným prostriedkom telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby, teda takým ktorý možno použiť, ak je priamo ohrozený život alebo zdravie prijímateľa sociálnej alebo iných fyzických osôb, a to len na čas nevyhnutne potrebný.**
11. Fixačné, stabilizačné, či zaist'ovacie pomôcky – ochranný popruh, pás a zábranu na lôžko (ako prostriedok ochrany, resp. prevencie) môže poskytovateľ sociálnej služby použiť iba s cieľom **zabezpečiť motoricky znevýhodneného prijímateľa sociálnej služby proti jeho pádu napr. za účelom aktivity prijímateľa sediaceho v kresle alebo napr. na mechanickom vozíku a aj to iba na nevyhnutne potrebný čas.** V danej situácii sú – je možné ich považovať za štandardné ochranné nástroje/ prostriedky - pomôcky. Zároveň však nutne platí, že je prioritným a potrebným použiť **zo strany poskytovateľa sociálnej služby voči prijímateľovi sociálnej služby čo najmenej obmedzujúce opatrenie - opatrenia.** Zábrany na lôžku a fixačné pomôcky môžu spôsobiť (sú bez ďalšieho spôsobilé) aj neoprávnené obmedzenie pohybu prijímateľa sociálnej služby, a to predovšetkým v prípade – v takých individuálnych situáciách prijímateľov sociálnej služby, keď je prijímateľ schopný lôžko/ kreslo samostatne opustiť a bočnice, či fixačné pásy mu v tom bránia. Okrem toho prijímateľ má mať možnosť v prípade potreby privolať pomoc personálu a byť pravidelne monitorovaný so zaznamenávaním priebehu vývoja aktuálneho stavu. Fixácia ako upevnenie, znehybnenie tela fyzickej osoby alebo niektorej jeho časti je zdravotným úkonom len ako stabilizačná či korekčná technika. Ak nejde o **stabilizáciu prijímateľa sociálnej služby,** teda stabilizáciu určitej telesnej polohy prijímateľa (sed, ľah, prispôsobenie držania/ polohy tela) mechanickými prostriedkami, **za účelom zvýšenia jeho komfortu, prispôsobenia polohy ľudského tela,** ani o **ad hoc a časovo limitované opatrenie** vo vzťahu k stabilizácii telesnej polohy prijímateľa na napr. **zamedzenie jeho pádu, pridržanie prijímateľa pri niektorých úkonoch, presun** osoby napr. na mechanickom vozíku, všetko však v bežných situáciách, dochádza k jeho telesnému obmedzeniu. Taktiež nie je zákonom dovolené, a ani žiaduce obmedzovať pohyb prijímateľov sociálnej služby z dôvodu nedostatočného počtu personálu, či uľahčovania pracovných úloh.

K NEODKLADNOSTI A DÔVODNÉMU PREDPOKLADU VYSTAVENIA PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY OHROZENIU ŽIVOTA, ZDRAVIA, NEĽUDSKÉMU ALEBO ZLÉMU ZAOBCHÁDZANIU

12. Uloženie povinnosti prijať neodkladné opatrenie podľa zákona o inšpekcii v sociálnych veciach slúži ako **prostriedok okamžitého odstránenia zistených nedostatkov.** Z povahy tohto inštitútu jasne vyplýva, že v čase jeho ukladania ešte skutkový stav a jeho právne posúdenie nie sú natoľko ustálené, aby bolo vydané rozhodnutie vo veci samej (o pokute za správny delikt podľa zákona o sociálnych službách) alebo, aby boli prijaté platné závery v rámci výkonu dozoru (výsledný materiál z dozoru - protokol), ale naliehavosť priebežných zistení vyžaduje okamžité autoritatívne riešenie situácie (zabezpečenie ochrany práv dotknutých osôb), pričom na prijatie takýchto autoritatívnych riešení vyplývajúcich z platnej právnej úpravy postačuje existencia dôvodného predpokladu na strane ministerstva.
13. **Takýmto postupom poskytovateľa sociálnej služby u menovaných prijímateľiek sociálnej služby dochádza k priamemu zásahu do ich fyzickej a psychickej integrity, hrozí prehlbovanie imobilizačného syndrómu, vznik dekubitov.** Popruh a pás môže spôsobiť zvlášť pri stálom niekoľkohodinovom, či celodennom a každý deň opakujúcim sa

pôsobení neprimeraný tlak na predilekčné miesta s rizikom vzniku dekubitu. Navyše, keďže poskytovateľ sociálnej služby týmto obmedzením **priamo zasahuje do telesnej integrity prijímateľa sociálnej služby, je takéto obmedzenie spôsobilé vyvolať pocity bezmocnosti, poníženia, nepotrebnosti, strachu a celkovo sa odzrkadliť na zdravotnom stave a psychike prijímateľa sociálnej služby**, zvlášť ak je týmto prijímateľom sociálnej služby staršia osoba pre svoj zdravotný stav odkázaná na pomoc/ podporu zo strany poskytovateľa sociálnej služby, a to všetko v prostredí, ktoré má nahrádzať jej prirodzené prostredie.

14. Tým, že poskytovateľ sociálnej služby nemá stanovené pravidlá pre daný postup, evidenciu a kontrolu, prijímateľ sociálnej služby nevie, za akých podmienok a kedy má k nemu dochádzať, akým spôsobom môže byť z obmedzenia uvoľnený, **používa neadekvátne prostriedky telesného obmedzenia a prevencie pádov**, tieto súčasne kombinuje, **možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu**. Vzhľadom na situáciu prijímateľiek pozorovaných v čase výkonu dozoru, s prihliadnutím aj na ďalšie, vyššie spomínané, samotným poskytovateľom aj definované riziká a tým, že poskytovateľ dostatočne nezdôvodnil nevyhnutnosť a opodstatnenosť takého kombinovaného postupu – obmedzenia voči prijímateľkám, možno dôvodne predpokladať jeho neprimeranosť. Ministerstvo zohľadnilo pri danom zaobchádzaní zvlášť vek, zdravotný stav (viacnásobné zdravotné postihnutie), spôsob, možné následky, trvanie a frekvenciu týchto obmedzení. Takéto používanie fixačných pomôcok vyvoláva mnohé riziká pre prijímateľa sociálnej služby a nemožno ho považovať za adekvátny spôsob predchádzania rizika pádu. Tento postup poskytovateľa sociálnej služby je neodborný a nezodpovedá deklarovanému právu fyzickej osoby ustanovenému v § 6 ods. 2 zákona o sociálnych službách na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojim rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať jej základné ľudské práva a slobody, zachováva jej ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ju k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje jej sociálnemu vylúčeniu a podporuje jej začlenenie do spoločnosti.
15. Poverené zamestnankyne na výkon dozoru podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach zdokumentovali zistené skutočnosti obrazovými a zvukovými záznamami, poskytovateľ sociálnej služby poskytol podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov povereným zamestnankyniam na výkon dozoru vyjadrenia, informácie, ako aj originály dokumentov, z ktorých boli vyhotovené kópie a tieto boli zaznamenané na nosiči informácií. Záznamy sú obsahom spisového materiálu vo veci dozoru podľa poverenia špecifikovaného v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia.
16. Podľa ustanovenia § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach uplatnenie oprávnenia odseku 1 písm. d) sa vykoná ústne. Poverená zamestnankyňa pri výkone dozoru ústne uložila poskytovateľovi sociálnej služby povinnosť prijať toto neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov dňa 06. 03. 2025. Písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení povinnosti podľa odseku 1 písm. d) sa doručí bezodkladne a na konanie o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie sa vzťahuje správny poriadok. Proti rozhodnutiu možno podať odvolanie (rozklad) do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia pričom odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok a odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne.
17. Podľa ustanovenia § 8 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach je dozorovaný subjekt povinný prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona o sociálnych

službách, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) druhého bodu sa správneho deliktu dopustí ten, kto neprijal takéto neodkladné opatrenie. Ministerstvo uloží za takýto správny delikt pokutu do 5 000 eur.

Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad podľa § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach v lehote do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia správneho orgánu, ktorý ho vydal. Rozklad proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

Ing. Radoslav Štefánek
generálny riaditeľ